

לפרשת ניצבים – תשע"ה

באיזו מצווה מדובר?

רונן לקס

פרשתנו פותחת בברית בין עמ"י לקב"ה לגבי המחויבות ההדדית ביניהם. לאחר הברית מובאת מצות התשובה. מיד לאחר מכן מובאת הפרשיה הבאה:
"כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לֹא נִפְלֶאת הוּא מִמֶּךָ וְלֹא רַחֲקָה הוּא: לֹא בְשָׁמַיִם הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לְנוּ הַשָּׁמַיְמָה וְיִקְחֶנָּה לְנוּ וְיִשְׁמַעֲנֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה: וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲבֹר לְנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וְיִקְחֶנָּה לְנוּ וְיִשְׁמַעֲנֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה: כִּי קָרֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבְלִבְבְּךָ לַעֲשׂוֹתוֹ" (דברים ל"א-יד).
בתורה לא כתוב במפורש על איזו מצווה מדובר.

הרמב"ן בתחילת פירושו על הפסוק מפרש שמדובר כאן על כל התורה (וכן מובא במקורות נוספים). כלומר, ה' רוצה לומר לנו שהתורה אינה רחוקה מאיתנו, אלא דבר הקרוב לכל אחד. בהמשך הרמב"ן מדייק שכשמדובר על כל התורה כתוב 'כל המצוה' כמו- "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות" (דברים ח,א), ואילו כשכתוב אצלנו 'המצוה הזאת' לא מדובר על כל התורה, אלא מדובר על מצוה מסוימת והיא מצות התשובה. כלומר התשובה אינה רחוקה מאיתנו אלא 'קרוב אליך' מאד לעשותו בכל עת ובכל מקום'. גם המשך הפסוק מוסבר לפי הרמב"ן- "בפיך ובלבבך לעשותו" מדובר על וידוי על החטאים ותשובה שלמה בלב לשוב אל ה'.

כדי לבדוק על פי פשט הפסוקים על איזה מצווה מדובר, עלינו לבדוק את נושא הפסוקים הקודמים. ואכן בפסוקים הקודמים מופיעה מצות התשובה:
"וְשָׁבַת עַד-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעַתְּ בְּקוֹלוֹ כָּל אֲשֶׁר-אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם אֹתָהּ וּבְנִיךָ בְּכֹל-לִבְבְּךָ וּבְכֹל-נַפְשְׁךָ" (פסוק ב)

אמנם בתוך מצות התשובה, מופיעים גם איזכורים של שמירת כלל המצוות, וכן בפסוק האחרון שלפני הפסוקים שלנו מופיעים שני העניינים יחד:
"כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁמֵּר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה כִּי תִשׁוּב אֶל-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל-לִבְבְּךָ וּבְכֹל-נַפְשְׁךָ" (פסוק י)
כלומר, שני ההסברים למילים 'המצוה הזאת' מעוגנים בפסוק הקודם, מצד אחד, מדובר על שמירת המצוות הכתובות בתורה, ומצד שני מדובר על התשובה.

ניתן לומר, ששני הפירושים האלה קשורים אחד לשני. אי אפשר להסתכל על תשובה כמצווה שעומדת בפני עצמה. כל עניינה של התשובה הוא להשיב את האדם אל בוראו, וממילא להחזיר אותו לעשות את הציווי האלוקי, לקיים את כל מצוות התורה, זה הביטוי המעשי של התשובה. וכמו שניתן לראות בפסוקים שמדברים על מצות התשובה (דברים ל, א-י) שמופיע בהם מספר פעמים הנושא של שמירת מצוות התורה:

"וְשָׁבַת עַד-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעַתְּ בְּקוֹלוֹ"

"וְאֹתָהּ תִשׁוּב וְשָׁמַעַתְּ בְּקוֹל יְהוָה וְעָשִׂיתָ אֶת-כָּל-מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם:"

"כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁמֵּר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה"

ודאי שתפקיד מצות התשובה היא חזרת הקשר של האדם אל הקב"ה, אך אנו למדים כאן, שהקשר הזה לא יכול להשאר בצורה שמימית ורוחנית, אלא חייב לבוא לידי ביטוי בחזרה לשמירה מלאה על כל מצוות ה'.

שנזכר לחזור בתשובה שלמה, להתחבר בקישור עמוק אל ה', ולזכות להביא את הקשר הזה גם לקיום מלא של מצוות התורה!